

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 . . . —
 Negyedévre 1 . . . 50 . . .
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos peltisor 5 kr.
 Nyilrtérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésekénél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 6. sz. a., hová a lap szellemi részét illotó közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adtatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérczek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunkat időközben indítva meg, e miatt az előfizetési idő is csakán maradt, miután a félév november hó 14-én az 52-ik számmal lejár. — Az előfizetés rendbehozatala végett tehát a csakán maradt egy és fél havi időtartamra kiegészítésül új előfizetést nyitunk: **November 15-dikétől Deczember végéig 75 kr.**

Egy negyedév hozzácsatolásával 2 fr. 25 kr.
 Félév hozzácsatolásával 3 fr. 75 kr.

Előfizetések eszközésére legcélszerűbb a postautalványokat használni.

A „Haladás” kiadóhivatala.

A megyei választásokhoz.

A megyei tisztikar újra választása e hónapban megtörténik.

A magyar nemzetnek ez egyik leg sarkalatosabb joga, hogy azokat, kik hivatalba vannak mellettünk és ellenünk a törvényeknek s így a törvény szigorjának is érvényt szerezni, ő választja saját kebeléből, habár közvetve is, azok által, kit őt képviselik.

Valamely jog gyakorlásánál, annak teljes öntudatával kell bírunk, oly értelemben kell azt gyakorolni, mint a mely intenciók az azt szabályozó törvényt létrehozták.

Minden mellékérdek legyen félre téve, ne szedjük elő az archívumból amaz ügyeket melyeket talán egyik tisztviselő nem inyünk szerint s talán anyagi károsodásunkra; de törvényesen és igazságosan intézett el, — ne szedjük mondom elő talán azért, hogy éretlenségünket árulná el, s képtelenségünket e szép jog gyakorlására. Épen becsülnünk kell a részrehajlatlanságot tisztviselőinkben és az igazságszeretetet, mely biztosít minket eljárásuk helyességéről igazságáról. —

A közjó álljon szemünk előtt. Biráljuk az egyént kit szavazatunkra méltatni akarunk elfogulatlanul. Vegyük szemügyre személyes tulajdonait: Van e képessége, buzgalommal hasznosítja e ezt, jellemes e?

S ha igen, a további fürkészésnek helye nincs!

Ily nézettel lépünk az urnához!

A hivatali állás magában leli célját.

Nem lehet az asyluma a szegénynek, viszont nem lehet eszköze egyes egyéneknek, hanem igenis a maga polczán önállolag, jellemzőlárdsággal, értelmi fenséggel működök.

Ne veszítsük ezt szem elől és az eredmény megjutalmazandja választásunkat!

— Cluseret tdk. a török táborban. A „Pol. Corr.” egyik levelezője írja Rumeliából, hogy Cluseret tdk. a kommune híres hadügyminisztere, mult hó 20-án a konstantinápolyi vasuti vonattal ott, Kuleli Burgos városban haladt át s a török hadügyminiszter írásbeli megbízását mutatva elő levelezőnek, elmondá, hogy ő egyenesen Sófiába megy Mehemed-Alihoz hogy annak táborában résztvegyen a hadjáratban. Cluseret különben nem rég titkos küldetessel Londonban is járt.

— Az adófelügyelőkhöz, szigorú körrendeletet fog kibocsátani a pénzügyminiszter, az 1876-ki közadó behajtási törvény pontok megtartására utasítva őket. Ezen utasítás azért vált szükségessé, mivel esetek (legutóbb Zolyom megyéből) hozattak a kormány tudomására, amikor az adófelügyelő a törvényszerű közeg által ki nem vetett, csupán az általa elért adót végrehajtás utján behajtotta, ami világos megsértése a törvénynek.

— Két fontos, elvi jelentőségű döntést fog közölni legközelebbi számában a m. kir. minisztertanács engedélyével szerkesztett „Közig. döntvénytár.” A vallás és közoktatási miniszter ugyan is egy konkrét eset elintézése alkalmából, mint a Bud. Hirn. értesül, kijelenté, hogy a közigazgatási bizottság határozatai ellen annak egyes tagjai felbevezéssel nem élhetnek. — A földmívelési- ipar- és kereskedelmi miniszter pedig szintén egy konkrét eset elintézése alkalmával azt jelenté ki, hogy a vásári helypénz még a heti vásáron kívüli napokon is beszédhető.

Irodalom, művészet és tudomány.

Mendelssohn.

— Dr. Kayserling felolvasása nyomán.

Hogyan lett Mendelssohnból író?

Lessing Shaftbury munkáit adta neki olvasni. Midőn Lessing megkérde véleményét, M. azt mondá, hogy a mű jó, de ilyesmit ő is tudna írni. L. aztán felszólítá, hogy írjon „ilye semit”. Nehány hó múlva, M. egy esomó kéziratot állít be Lessingnél a mű czime: „Philosophische Gespräche” volt. Lessing saját neve alatt adta ki e munkát, M. ezen művében a Spinoza elmélete mellett harcol. Nem sokkal ezután jelent meg tőle „Briefe über die Empfindungen.” E mű czéja volt levezetni a művészet eredetét az emberi természetből.

M. művei vezették Lessinget Laokoon megírására. Ezen művében Lessing M-t tanítójának ismeri el.

A berlini tud. akadémia pályázatot hirdetett „Über die Evidenz der metaphysischen Wissenschaft” czimű témára. M. pályázott és elnyerte a díjat. A „Berliner Zeitung” ez ügyben így ír: „A pályadíjat 50 arany) philosophiai műveiről ismert Mendelssohn nevű zsidó nyerte el. A pályázók között ott volt Kant is.”

M. hírnevét különösen „Phaeton,

vagy a lélek halhatatlanságáról” czimű munkája alapította meg.

Egész tehetségével iparkodik ebben a lélek halhatatlanságát bizonyítani.

A berlini tud. akadémia Mendelssohnt megválasztotta tagjának. Midőn nagy Frigyes M. nevét meglátta, új választást rendelt el. Az akadémia nem tudva, hogy mi hibát talált a király e névsorban, ujólag megválasztotta őt. A király most M. nevét egyszerűen keresztülhuzta. De M. nem nagyon vette szívére e dolgot, sőt oda nyilatkozott, hogy sokkal jobban szereti, hogy az akadémia választotta a király nem hagyja helybe, mintha a király nevezte volna ki akadémikusnak, — és az akadémia nem hagyta volna helybe.

Nagy szolgálatot tett hitsorsosainak, midőn a bibliát majd később a zsoltárokat németre fordította.

„Jeruzsalem” czimű könyvében az állam és egyház különváltsága mellett küzd és e művével, mint Lessing „Nathan der Weise”-jével, egy századdal előztemeg korát.

Legutolsó művében, melyet Lessinghez intézett barátját a Spinozismustól igyekszik tisztázni. Ezen utolsó kéziratát 1785. év december utolsó napján vitte kiadóházához és onnan betegesen tért vissza.

1786. január 4-én halt meg, ágya előtt ott állott Lessing mellszobra.

Mendelssohn neve az irodalom, a bölcseszet és a zsidok berátainak emlékében örökké fog élni.

H—i J—f.

Mindenféle.

Meghalt a tehénpásztor, s igy bucsuztatá el a „rektram:”

„Buesuztatlak téged, el az fütől fától, Embert ársaidtól és az kis fiadtól, És az egész leány — és az legény-hadtól

Svégre az nagy szarvu talul ikájától.”

Hányan voltak az ókorban a görög bölcsék?

— Heten.

— Melyik volt köztük a legbölcsebb a legkitünőbb?

— A hetedik.

— Már micsoda vad felelet ez megint! Már mért lett volna épp a hetedik?

— Igenis kérem alássan tanár ur, mert a hetediknek nem volt párja.

— Ugyan kérem tesszik tudni diáku!

— Oh igen, meglehetősen.

— Rogo det mihi decem florenos post festum.

— Nihil most jut eszembe, hogy nem én tudok diáku, hanem a bátyám a fiskális; — ámbár azzal is hiába beszél, mert annak sincs pénze.

B. N. — p.

A csatáról.

Két olasz páncélos hajo megérkezéséről Antivári előtt a skutári olasz főkonzul már értesült és ezek megérkezését minden órában várják.

Krisztics szerb ügynök utolsó találkozásánál Server külügyminiszterrel panaszt emelt a török csapatok elhelye-

zése miatt a szerb határon. Server pása azt válaszolta, hogy panasza nem jöhetnek figyelembe, mivel azok jogszületlanok és Szerbia csak ürügyet keres a béke megszakítására. Krisztics tehát jól teszi ha sokat nem erőlkedik és inkább elutazik Isten hírével. Server következőleg zárta be választát: „Szerbia egyszerűen rablóhadjáratra készül; hasonlóval fogjuk viszonzni: mi sem fogunk önökkel háborút viselni. Egyszerűen 100,000 fegyveres mohamedánt küldünk önök ellen, kik irgalmatlanul fognak elbánni.” — Krisztics már legközelebb elhagyja Konstantinápolyt.

A kis montenegroi őrség valószínűleg már e napokban hagyja el a Sutorinát. Határozottan állítják hogy egy a bécsi mint a romai kabinet Nikiezának világosan tudtára adták, hogy Montenegro az Adrián nem fog kikötővel bírni.

Mehemed Ali pasa nov. 29 ről jelenté, hogy Ibrahim pasa többször győzelmesen verte vissza az oroszok heves rohamait, melyeket az „Yldir” nevű redoute ellen intéztek, amely alkalommal 400 embert veszítettek. A törökök hír szerint az Etropoltól három órai távolságra fekvő Terklous deflét az oroszoktól újra visszavették.

A „Deutsche Zeitung”-nak jelentik Bukarestből nov. 30-ról: A Gurko tábornok által nov. 23 án elfoglalt állásokat a törökök nov. 30-án visszafoglalták, hír szerint a muszkák ez ürközetben két ezred lovasságot és egy ágyut veszítettek.

Sz. Pétervár, nov. 30. Bogotból nov. 29 ről hivatalosan jelentik az etropoli harcokat. A küzdelem november 24 dikén délután három óráig tartott. 22-dikén az egész nap csatározással tölt el és ágyukat vonzóltak fel a sziklára. Nov. 23-án a Preebrasen ezred egy önkéntes esapata hírtelen támadással elfoglalt egy red outeot; a törökök pedig mivel szárnyukban voltak fenyegetve az első vonatot elhagyták. A redoutot azonnal megszállotta az Oldenburg herceg jobb oszlopa, és onnét estelig folyton lövöldözött, a baloszlop is belekeveredett a csatározásba és késületeket tett a török tulszárnyalására. Ez az oszlop nov. 24 én reggel mindinkább fenyegette a törökök szárnyát és hátát, és végre kényszerítette az ellenséget hogy a főredoutéba vonuljon vissza, mely a szoros bejáratát zárja el, azt azután a Preebrasenszki ezred egy százada szállta meg; a törökök megfutamodtak, de csak 25-én hajnalban lehetett őket üldözni, mely alkalommal a dragonyosok 3 ágyut, 3 löszeres ládát és 300 élelmiszert, 3 löszeres kocsi zsákmányoltak. Veszteségünk a három nap alatt 48 halott és sebesült.

A „Köln. Zeit.” jelenté 30-ról Bukarestből: Hiteles hírek szerint Mehemed Ali pasa Praraesot visszafoglalta, mi által Etropol elfoglalása ellensúlyozva van.

Hivatalosan jelentik nov. 30-ról Bogotból: 6 órai bombázás után a románok megszállták Lom-Palánkot, a török őrség Widinbe vonult vissza. — A nov. 22 ki metechai esata után a muszka hadállások előtt 2500 török holt testet találtunk.

A „P. C.” jelenté dec. 1-ről Cattaróból: Három török hajónak kísérlete

Antivári előtt csapatokat beszállítani, a montenegróiak heves lövöldözése által meghiusított.

Bécs, decz 1. Bukarestből távirják a „P. C.”-nak: A törökök Lom-Palankát nem az oláhok támadása folytán hanem miután a 6 napi bombázás után teljesen leromboltatták, üritették ki. Dimitre-seu ezredes egy hadosztálytal még csak tegnap kelt át a Dunán és délután 5 órakor egy Abri-Palankából jövő oláh hadosztály megszállotta Lom-Palankát. A török őrség már előbb jó rendben vonult vissza Widdinbe.

A „Daily Telegraph” közli az utolsó török diadalt Erzerumnál, melyben két ezer muszka esett el, de a hír sem talál, még megerősítésre.

Totleben tábornok betegségéről a „St. Petersb. Wjed.” azt közli, hogy midőn a ezár a plewnai hadállásokat megsemmisítette, a kíséret egyik tisztjének lova úgy megrugta a tábornokot, hogy elájult, s habár a gondos orvosi ápolás ismét eszméltre hozta, hosszabb ideig kénytelen volt az ágyat őrizni, ami azonban tevékenységét nem gátolta.

A finn gárda legénysége közt, mint a „Hts. Dgb.” jelenti, kiűtött a hagymáz és a vérhas. Sőt nem csak a finn gárdában hanem a Plewna környékén levő összes csapatok közt is pusztítanak.

Bukarestből írják: Ozman pasával a capituláció iránti alkudozások meghiusultak, Plewna bombázása tegnap ismét megkezdődött. Ozman pasa makacságából a muszkák azt következtetik, hogy az élelem szűke Plewnában távolról sem oly nagy mint eddig hitték.

Plewna.

A „imes” levelezője írja Plewnából nov. 8-ról:

A mult héten rendkívüli izgatott volt itt a hangulat. Ozman pasa kezd aggodni a jövő miatt. Órahosszat járkel háza előtt, és eszöndes ábrándozását csak akkor szakítja félbe, ha jeientést tevő tisztjei egyikének rövid parancszerű utasítást ad. Tábornokara rendkívül aggodik hogy vezérük, ki eddig annyi hősiességét tanúsított most kétségbeesésből valami meggondolatlan lépést tehet. Ő csak egy fiatal s igen kitűnő tiszt elöti nyilatkozik s ettől tudom hogy mily dühvel nyilatkozik Sefket p. ügytelenségéről és a kormány gondatlanságáról, mely oly emberekre biz fontos állomásokat, mint Hakki pasa. Ha Konstantinápolyban — így szól ez a tiszt — követték volna Ozman pasa tanácsát akkor a Sipka szorosban és máshol nem áldoztak volna föl annyi vitéz katonát, akkor már sok hetek elötte 120,000 — 150,000 emberrel állott volna készen Szófiában, hogy Plewnának kezét nyujtsa.

Az oroszok, mint tudjuk azzal a gondolattal foglalkoztak, hogy a Dubnikban és Teliszben elfogott törököket Plewnába küldik, és erről parlamentier által tudositották Ozman pasát. Ő azonban vonakodott elfogadni az ajánlatot, és azt üzenté, hogy a vendégeket ágyutűzzel fogadja, Hakki pasát pedig, ha köztük lesz, azonnal fölbölveti. Ezenkívül megüzente a parlamentair által, hogy idejében készüljenek az ostromra mely eltart tavaszig, mert ő több mint nyolcz honapra való minden szükségesel el van látva, és ő a végsőig védelmezi magát. Tábornokara, a miat hallottam, máskepen vélekedik és a többség arra szavazna, hogy inkább most kísértsek meg az áttörést, míg egyes helyeken nem tökéletes a zár, mint később, mikor a kíséret sikertelen lehet. En nagam is kételkedem, hogy Ozman pasa oly böven el legyen látva, mint ő állítja mert külfömben az adagokat nem szállították volna le egyharmadra.

A közember ennek daczára esodátatosan jó kedvű és legkevésbé sem osztja előljárói aggodalmát, ámbár az állítja, hogy a löszterrel nem bán

hat oly pazarul mint eddig. Most t. i. már egyenként leszámolják részére és mindig nagy tömeget tartanak készen a hirtelen támadás esetére. Sok redoutaban 10 — 15 emberből álló csapatokra vannak osztva a századok, a nélkül, hogy tiszt ügyelne föl rájuk. Ezek az emberek a hegylejtőn esemataikat esináltak maguknak, a melyekből a melvédeket és árkokat ballatlan bátorsággal védik.

E kis esemataikban készítik ebédjüket, rövid átomra hajtják fejüket és ha szükséges, jól cözölozett lövésekkel pusztítják az ellenséget. Ha a löszter fögyőfélben van, akkor a készen álló talyigával minden csoport részére hoznak, amelyből aztán eddig minden ember anyit vett, a mennyit akart. E katonák hidegvérúsége minden dícséretet fölülmul; és mivel kettő közüllök mindig őrt áll, míg a többiek pihennek nagyon bajos lenne meglepni őket. Ozman pasa nagyon is meg van elégedve velük, de soha sem is volt panasza ellenük.

A város a bombázás által sokat szenvedett, ámbár nem szolgál az orosz tüzekek kizárolagos cözelpontjául. Kár, hogy Ozman pasa nem küldte el idejében a lakosokat most borzasztó sokat kell szenvedniök; és az asszonyok és gyermekek hangos jajgatása nemesak fülhasogató de idővel nyomasztolag is hathat az őrségre. Okt. 20-án sok beteget és sebesültet küldtek Orhanioba, de még mindig több van az elégnél. Na ponként többen mennek tönkre az orvosi segély hiánya miatt. Mióta a Stafford. House orvosai elvonultak, egyetlen europai orvos sincs a helységben. A török katoná pedig csakugyan értelmesebb ápolást érdemel, mint a milyenben a benszülött orvosok részesítik őt. Miképen állana Törökország ügye kőzkatonáinak vitézsége és önteláldozása nélkül. Ezek mindent eltűrnek a padisa iránti tiszteletből és az istenbe vetett bizalommal.

Budapesti levelek.

II.

November 26-án 1877.
(Vége.)

A népszínházban „Nanon csaplárosné” ma másodszer adatik. A darabra igéretünk szerint bővebben áttérhetünk. A darab XIV-dik Lajos korában e ledér korszakban játszik. Mi kevés frivolság van a darabban azt a német szöveg író eszattarta be, — mindazon által francia szellem, frappans helyzetek lengik át, melyek e kor álszenteskedéseit, sikamlósságait jellemzik, élénken hatva a közönségre. Ha Lecocq ír a librettohoz zenét a darab nagyobb érvényre emelkedett volna, mint Genee által, ki a finomabb komikumot, pezsgést nem tudja darabjában azon fokra emelni, mint — Lecocq. E szöveg Lecocq számára íratott, s ha ő ír zenét nemesak eddigi ope-rettjeit, de Offenbachot is jóval tulszárnyalta volna. A mese nem kevésbe kopatott és naiv. A darab 3 felvonáson keresztül játszik XIV. Lajos Király meg állott egy izben, „Nanon csaplárosné” koresmája elötte (Párishoz közel) s ezáltal nevezetessé vált a koresma. A csaplárosné hódító szép és Eris almájáért Pateique Ninon k. a. (Sziklai Emilia) Páris egyik leghíresebb szépsége is versenyez. A csárdába Nanon miatt a eszszás-mászás korszakának ledér udvaroncsai járnak, hol XIV. Lajos mint szerető tartó játszik — vetélkednek Nanon szerelmé után, azonban hasztalan, mert a koresmárosné szive egy kir. hadseregben szolgáló dobosért eped s ez — D'Anbique marquis, ki mindig dobos ruhában jelenik meg Nannonnál. Nanon házasságra akar lépni s névnapján az áldobost meglepi, hogy itt a lakodalmas nép és a jegyző — tehát a frigy meg-

kötethetik. A marquis azonban nemesak Nanonért, hanem Ninonért is eped s úgy segít magán, hogy párbaj ürügye alatt elfogatja magát és Ninonhoz megy s itt Marsillaque marquis ösesével öszszeszerren s a párbaj megtörténik. Hector (Bakonyi) megesbesül — a vívókra hallal büntetés vár, de Hector ellenfelét nem árulja el, kinek vállszalagja a rendőrség kezébe jut. Nanon a királynál az áldobos számára kegyelmet eszközöl és házasság lesz a vége — Nanon D'Anbique elveszi. Zsoldosné — nagyművésznőnk érdeme, hogy a darabot megmentette, minden bájos adományát egész odaadással, bensőséggel pazarolta szerepe minden legkissebb részleteiben. Sokszor megtapsolták. Kápelnai (Dobinye) Soly-mosi (Marsillaque marquis) tetszetek. Bakonyi szintelenül játszott. Sziklai Emilia egyéniségéhez nem való a szerep és így nem tett hatást. Együd (XIV Lajos) emelkedett rutinjával, míg Puks derék karmester érdeme a sikerült betanítás. A darab közép sikert aratott. Karácsonyig tán-tán elhuzza-vonja e darab, de gyanus műérzékű (ballerinás) népszínházi közönségünk sustentaculumából — alig hiszem. A darab Rákosi ujlonság vágyának s a cassza nagy örömeinek teljesen megfelel.

A r. katolikus ecclesia új lelki pásztorának beköszöntése.

Vasárnap e hó 2-án megtörtént a r. k. egyházközség új lelkipásztorának beköszönése minden nagyobb cerimonia mellözésével. Mint hallottuk az ecclesia tagjai ohajtották volna a fontos actust lehetőleg ünnepeyessé tenni a helybeli dalárda fel volt kerve, hogy a szertartást közreműködésével emelje, tervezte volt egy közvacsora, az új lelkipásztor tiszteletére, melynek cözljá lett volna, hogy az ünnepeyelt a város illető köreivel megismerkedjék; de mind e tervek — ez uttal — hajótörést szenvedtek az ünnepey tárgya, jobban mondva személye szerénységén.

Ugyanis Gergely Ignácz kanonok 6 Nagysága, az új lelkipásztor esötörtökön városunkba megérkezvén, első és főcözljának tekintette, hogy fontos küldetésében munkálkodáshoz fogjon, mire nézve legkevesebb időt elmulasztani nem akart. E cözlből mellözhetlennek látta a püspöki kinevezést az ecclesia híveinek tudomására hozni. Így történt, hogy az ünnepeyességek előkészítése cözljából, a beköszöntés elhalasztásáért hozzá intézett felkérésnek eleget nem tett.

Vasárnap szép számú közönség jelent meg a r. katolikusok piaci főegyházában katolikusok, s mások. Az ecclesia segédlelkésze megjelent, egyházi öltözetben a szentély portaléja alatt s felolvasá püspök 6 Excellentiájának kinevező levelét, melyben hangsulyozza, hogy midőn e sok tekintetben kiváló fontosságú állomásra Gergely Ignácz kanonok 6 Nságát nevezi ki, azt ki mint irodájának igazgatója a közpöntből intézé nagy buzgalommal egyház megyéjének ügyeit, Tordai hívei iránti szeretetének adja tanujelét, s kinyilvánítja, hogy sajnálattal válik meg tőle.

A kinevezési okmány felolvasását az új lelkipásztor a szószékben halgatá végig, s ezután beszédet tartott a halgatókhoz, melyben kimutatá jogosultságát a felolvasott kinevezési okmány alapján a plébánia lelkészi hivatalának elfoglalására, alapeszműül azt vévén fel, hogy nem elég egy hivatalra minősüléssel birni, hogy azt gyakoroljuk, hanem arra jogosultságunk is kell hogy legyen. —

Ezután az e napra megírt szent. Evangelium alapján tartott ékeseszözlő egyházi beszédet.

Végül lelkészek segédletével celebrált misét, s ezzel az érdekes, s a helybeli római katolikus egyházközségre nézve, azt hisszük, korszakot alkotó,

egyszerű, de nagy fontosságú ünnepeyét véget ért.

Isten hozta az új lelki pásztorát körünkben, mint a műveltség és erkölcsök apostolát, legyen üdvözölve minyajunk részéről. Tudománya érvényesítésének, buzgalomának tág tere nyílik mi nálunk, legyen állandó egészség és megelégedés támasza munkálkodásának, élvezze minden jutalmát a sikerben, s nyilvánuljon ez, az egyház felvirágzásában, s a nevelésügy gyarapodásában.

Isten hozta!

A felvinczi szolgabíró egy évi működése.

(Jelentés az Alispánhoz)

Méltóságos Alispán úr!

November 20 ról 6262 számú rendelete alapján vanszerencsém 1877. Január 1-től Deczember 1-ig bezárolag hivatalos ügykezeléseim és járásom állapotáról a követhető jelentést tenni.

a) 1877. Január 1-től Deczember 1-ig beérkezett ügydarabok száma 2281 ehez hozzá adva a különböző hivataloktól kézbesített végett küldött ügydarabokat 980, bejött öszvesen 3261 darab ebből elintéztetett 3242 darab, ellátás alatt áll 29 drb. kihágásos ügy érkezett bé 173 drb. ebből elintéztetett 166 drb. folyamatba van 7 drb. Eszerent az öszves 11 honapi ügyforgalom tett 3434 dr. melyből elintéztetett 3408 drb. ellátás alatt áll 26 drb.

b) Kihágásos ügyeknél börtön büntetésre lett elítélve 50 egyén, pénz bírságra 25 egyén a királyi járásbíróshoz áttetettet mint büntény 5 eset, megfeddetett 7 egyén felmentetett 28 egyén kibékült 36 egyén folyamatba van 7 ügy tárgyaláson meg nem jelenés miatt levetítarra tetetett 15 ügy.

c) Jogerőre emelkedett ítéletek alapján börtönbe tetetett 34 egyén, meg nem állotta ki büntetését 16 egyén.

d) Kimondott pénzbírság öszvege 169 fr. ebből: a községi alapokba befolyt 48 frt. a méltóságos alispán urhoz beteresztetett 87 frt. folyamodás alatt áll 25 frt. nem hajtott fel még 9 frt.

e) Különböző czimeken befolyt pénzek öszvege tesz 5926 f. 14 kr. ebből elszámoltott 5788 fr. 64 kr. kezelés alatt áll 137 fr. 50 kr. Járásom évi esedékes adója belé számítva a mult 1876. év végével fenn maradt hátralékotus 32743 f. 34 kr. ebből deczember 1-éig törlesztetett 19,456 fr. 2 kr. marad hátralék 13,287 frt. 31 kr. A fizetési eredmény silánynak nevezhető — minek egyik főoka a gazda közönségre átokként nehezülő egymásutáni három terméketlen esztendő — s minden jövedelmi források teljes megszünése. —

Kötelességemnek tartom felemlíteni azon szomorú de való körülményt — hogy járásom igen sok községgében öszgi gabona és törökbuza hiányában a lakosság nagyrésze, máris aggasztó inséggel küzd, s e községekbe nemesak hogy a lakosság nagy részétől az adókat és egyéb kincstári követeléseket felbajtani nemlehet — de ha részökre munka-adás által valamely jövedelmi forrás nem nyitattik — már februárius havában az éhség beköszönt.

Örömmel jelenthetem hogy a népnevelés terén ez évben járásomba általános nevezet es fölhatalás történt — tanfelügyelőnk erélyes és tapintatos eljárása-gyökeresen rendezni igyekezik azt — ma már minden községgben az oktatás kielégítőleg foly, Harasztos, Székely-Kocsárd, Ar.-Polyán, és Hidason a hitlekezetek felhagyva feltékenységökökkel községi iskolák létesültek, e nagy községeknek példáját már a legközelebbi időben bizonyosan a többi községek is követni fogják, mi ha megtörténik — a népnevelés virágzó fejlődésének alapköve leund letéve, s kitartó munkás vezetés és felügyelet alatt — a gyümölcsözös elnem maradand. —

A 1877 évi közmunka erő tett 2750 ígás és 8242 tenyénys napszámát, ebből megváltatott 422 ígás napszám 399 forint öszvegben, a megváltási pénzekből idei 780. 813. 1766 és 1855 számok alatt a Méltóságos Alispán urhoz befizetett 297 forint, hárálék van még 102 forint, mely öszvegis már a legközelebbi napokban teljesen törlesztetni fog.

Bárha a közmunka erő a felvincz Gerendi utvónalra teljesen fellelt a tavasszalhasználva, mindazon által erőfeszítéssel a Székely-Kocsárd Nagylaki, a Székely-földvár Kocsárdi indoházi, Veresmart Maros-Ujvári, Maros-Décsa maros-ujvári és Csegez O-Lapádi országos utak sánczai is kilettek takarítva, a javítást igénylő helyek kavits halmokkal megletek hordva, a hidak kilettek javitva ugyanarra hogy az említett átvonalok jónak mondhatók — helyre lett állítva a Székely-Kocsárdi indoházhoz vezető utoni nagyhíd — kijavításra vár a Macos-Decse Csesztvei uton az Inkgfalvi patakon lévő, és a Peresmart Maros-Ujvári uton a holtmaros árkan lévő híd.

Ezen utmunkákon fejtül — a tekintetes megyei bizottság által Harasztos községének engedélyezett Torda városával öszvekött közlekedési útjának Torda felé a Trajánus utig nyuló részes kisánczolatot.

(Vége köv.)

H i r e k.

— **A török főkonsultól** vettük legutóbbi penz küldeményünkről a következő nyugtát: Császári ottomán főkonsulatus Budapest 1877 deczember hó 1-én 290. sz. A császári ottomán főkonsulatus Budapestén egy száz forintnak vételét elismeri, melyet t. ez. Haladás szerkesztésége Tordán a császári ottomán hadsereg sebesültei számára szives volt átadni és saját kormánya noveben köszönetét fejezi ki az adományozónak ezen nagylelkű ajándékáért. Halál m. p. a főkonsul.

— **Tisza László** szeretett képviselőnk, mint a budapesti hírlapok hozták, súlyos beteg volt. Örömmel értesülünk most arról, hogy már minden veszélyen túl van, ígéretét is bírják, hogy a megyei tisztújításra lejő Tordára, ha csak lehetséges lesz. Lejövetele a közügyekre nézve igen hasznos volna, mert talán sok dolog venne más irányt, mint a minőt vett.

— **A második fillérestélyt** vasárnap rendezik a Casino nagytermében. Helyeseljük a módosítást. Ugy halljuk, hogy iparos polgárságunk, egyik cikünk ellen demonstrálni kívánván tömegesen szándékozik részt venni ezen, s a következő estelyeken. Az ilyen demonstratio mutatja, hogy Tordának értelmes s minden jóra lelkesülő iparos polgársága van. Csak előre!

— **A felvinczi állami elemi népiskolához** segédtanítónak Agyagási Sándor neveztetett ki.

— **Hatodik gyújtási eset** fordult elő felvinczen rövid hét alatt s mind egy guzda ellen. A rendőrség igen helyesen cselekednék, ha éberebb volna, mint a milyen, s legnagyobb erélyvel vizsgálná az eseteket, melyekről talán hivatalos nyomozatokat sem vett fel.

— **Egy farkas története.** Torockóról vesszük a következő sorokat: Tudatni kívánom egy nem mindennapi esetről. November 30-án délután 2 óra tájt bement Vidály községbe (Torda megye) egy óhes farkas és ott benn az emberek szemé láttára egy juhut megölt, ekkor lármát ütöttek az emberek, oda rohantak de a farkas bele ment az aranyosba, azt át gázolni és így menekedni akarván, azonban a bal part a kincstári tutajokkal hásszan el lévő foglalva ez oldalon sem menekülhetett, így nem volt mit tennie mint fel és le uszkálni a vizen — akkor a Vidályi fogados ko-

csissa levelkezve, egy fejszével bé ment az uszó farkas után s azt hátulról kisérve annyira megközelítette, hogy egy esapással a feje terejét találva, a farkas azonnal élettelenül terült el, ekkor a kocsis farkánál fogva a szárazra hozta — s ott a fogado kertjében meg nyuzták, bőrét és fejét a fogados meg tartotta: husát és Csontjait az Oláhok mint állításuk szerint kitünő orvosi szert (de csak ők tudják miféle betegség ellen) az utolsó darabig mind el hordták. Ebből látható hogy az ezen vidéken october havában tartott Farkas vadászat sikeretlenségét nem a vad hiány okozta hanem inkább a czélszerűtlen és rövid időre szabott hajtó vadászat rendezés mert itt ezen a vidéken most is látnak minden nap farkasokat.

— **Olteanu Janos n. váradi g. cath. püspök** pár nap előtt elhalálozott. Kitünő jó hazafi, derék főpap, népe szerető, a románság egyik kiváló érfa volt nyugodjék békével.

— **Gergely Ignácz kananok Ö Nsga.** mult vasárnap beköszöntött lelkesi hivatalába, egy külön cikkek részletes leírását adja az ünnepegy lefolyásának.

— **A megyei tisztújításhoz.** Mint haljuk a helybeli k. törvényszéktől többben jelentkeznek megyei szolgálatra; így Máthé Albert szolgabíróságra, Nagy Albert aljegyzősegre esetleg számvevőnek és Vladutz Gyula segédszolgabíróságra. Mind hárman eddigi pályájukon ugy képességeknek, valamint szorgalmuknak és jellemzilárságuknak kiváló tanujelét adták, mind oly tulajdonok, melyek egy tisztviselőnek nélkülözhetetlen quaificationját képezik.

— **Kellemetlen qai pro quo.** Lapunk November 21-én megjelent 54 számában közölt „Törvényszéki Csarnok”-ban egy Fodor Dani nevű egyénről van szó, mint kit több társával lopás büntényéért 1 1/2 évi börtönrre ítélték el. Félreértések kikerülése végett tudatjuk, hogy ez egyén koránt sem városunk ily nevű fedhetetlen jellemű polgára, t. i. a becsületben megőszült Fodor Sámuel fia, hanem egy esetleg e nevet viselő rosz előéletű cigányé. A névugyanazonossága sok kellemetlenséget okozott polgártársunknak, mit nagyon sajnálunk, és sietünk is ezért a kellő feilvilágosítást megadni.

— **Három embert végeztek ki** mult kedden Leicsterben. A három halálra ítélt közsénybányász volt és az ítéletet azért vonták magukra, mert aug. 31-én egy öreg házalót kiraboltak és megnyilkoltak. A borzasztó látványhoz hírlap tudósítók nem boesátattak de mondják hogy a szegény ördögök elég bátran léptek vérpadra és mindvégig ártatlanságukat hangoztatták.

— **Nézz le Árpád az égből!** Kis Várdáról iriak Koposy József helyb. czipész tegnap este egy vidékről bejött tanítóval — többek társaságában maradván — beszéd közben felhozta, hogy Árpád apánk hős és vitéz ember volt. És belenyugodtak a többiek? nem egészen. Oppositio minden ellen találkozik a magyar ember közt. Most is találkozott a tanító személyében, ki Árpád apánkról a czipész ellenében ugy nyilatkozott, hogy csak közember volt. Ezen nyilatkozatához makacsul ragaszkodva, a czipész töltött puskát ragadott elő s még egyszer kérdezte a tanítót: Igaz e hogy Árpád hős és vitéz ember volt? A tanító ismét opponált. Erre a czipész szíven lötte magát. — szörnyet halt. Még egyszer mondjuk, nézz le Árpád az égből és csinálj rendet a te párbajozó öngyilkolozó unokáid között, mert sokan nem tudják közülök mit cselekesznek.

— **Megél a balha a víz alatt is.** Ezt az érdekes fölfedezést tették egy vízbe fullt emberen Würzburgban. Eleinte azt hi ték, hogy a holttest rövid ideig lehetett a vízben, mivel a rajta talált balhák még éltek. A közlelbbi vizsgálat azonban kiderítette, hogy a fen-

tebbi nézet téves, és hogy a balhák nem mennek oly hamar fönkre a vízben, mint más rovarok, hanem hogy 16 órán át is kiállják a vizet, sőt innen kikerülve ismét oly mozgékonyak lesznek, mint voltak azelőtt a szárazon.

— **Amerikaiasan.** A „Weisbaden”-ben megjelenő „Rhein Kur. a követhető amerikai színezetű merényletet beszéli el: Egy hölgy, ki mult héten inna Frankfurtba utazott, egy másodoszlályu kocsiiban, két más hölgygyel találkozott. A beszéd megeredt és a viesbadeni nőt egy unitársnője különösen szép virágcsokrára figyelmeztette. A viesbadeni nőnek csakugyan tetszett a virágcsokor. „Hát még az illatja” mondja a esekor tulajdonosnője és azzal szagolás végett oda tartja a viesbadeni nőnek. A nő megszagolta és rögtön annyira elámosodott, hogy Frankfurtbana konductor ébresztette fel. Midőn a nő hazaért, azt vette észre, hogy aranyláncza eltűnt. Nem sok fejtörésbe került kitalálni, hogy az utitársnője virágaitól aludt el s alvása alatt fosztották meg lánczától.

— **Megfelelt neki.** Egy newyorki bíró elé egy csavargó vezetett. Kinek állat hatalmas fekete szakál „diszítette.” Miután a simára beretvált bíró az aktákat átnézte e szavakkal fordult a csavargóhoz: „Az ön ügyébe leérkezett aktákból azt lehet következtetni, hogy lelkiismerete ép oly fekete mint szakála.” — „Lehet” válaszolja a csavargó „de ha a lelkiismeretet a szakálból következtetjük, akkor nagyságodnak — szakállam nem lévén — egy csöpp lelkiismerete sincs.”

— **Lelet.** Köszegen Talián-féle házhoz tartozó kisterony lebontásakor a munkások egy kis befalazott bürzacsokot találtak melyben ötven darab XVI. XVII századbéli ezüstpénz volt, töbnyire erdélyi és lengyel garasok. A lelet tulajdonosa, Dr. Weiszbecker A. orvos ur, a megyei régiségtárnak juttatott mutatványul ezekből néhány darabot.

— **Milyenek képzelik a chinaiak** a poklot és a mennországot? Egy naradi chinai templom falain igen szépen le van festve a jók tulvilági jutalma és a gonoszok bünhődése. A pokol kályha félenek van festve, szárnyajtkkal, melyek mögött az ördög ül. Kis ördögök hozzák a bünösöket a pokol ajtajára elé és a sötétséget fejedelme, míg egyikkezével a kulcsokat veszi elő zsebéből s a másikkal nyársát nyujtja ki, hogy a bünösöket a kályhába tolja, elégültlen mosolyogva áldozataira. — A jók az égben felhőkön ülnek, dísznőpecsenyét esznek és angyalok könyezik, kik legyezőkkel a legyektől oltalmazzák a boldogokat.

CSARNOK

A pénz kereskedőkről.

(Vége.)

Távol legyen tőlem, hogy azt mondjam a mit Maté evangelista mondott; „Ne gyűjtötek kincset a földön, hol a rozsdá és a mely megemésztí és hol a lopók kiássák és elloapják azt,” mert a világ azóta változott, az ember hivatása az anyagi és szellemi jót elérni, e kettő magát kiegészítvén; kötelessége az embernek becsületes munka által mindkettő felé törekedni.

De ebbelítörékvésünkben ne feledkezzünk meg arról, hogy bennünk az anyag mellett szellem is van és mind kettőnek meg van a maga követelménye.

A pénzkereskedő, uzsorás, szive azonban ott van, a hol kincset tartja, levetteketi magáról mind azt a mi a szellemi részhez tartozik és válik tökéletes anyagiassá; és az a ki önmagát

csak anyira becsüli, hogy a szellemi részt önmagából kidisputálja, hogy becsüljön másokat többre; bizonyára másban is csak az anyagot fogja nézni s az anyag mennyisége szerint becsülni azt.

Igen, törekedjünk az anyagi javak megszerzésére, de gyűjtsünk magunknak oly kincseket is melyet sem a rozsdá sem mely meg nem emészt, sem a tolvajok el nem lojják: a mily mértékben bírjuk az anyagot ép oly mértékben iparkodjunk megszerezni a szellemieket, előmozdítani a közjót, a társadalmi vagyont.

Dolgozni minden ember köteles. Dolgozzék, mert az állam minden egyestől munkát vár. Sem a természet, sem a tételes, sem az isteni törvények nem mentik fel az embert a munkától, bírjon bár a Darius kincseivel; az a körülmény, hogy valakinek erszénye zsufolásig telve van, nem vonja maga után azt hogy azaz erszény teljesen helyettesítse a polgári kötelességet, s azaz erszény, mint tőke igényt tartson, mások munkájának gyümölcséire, mert ez legalább az emberi nem hivatásának törvényeivel ellenkezik.

És akkor, a midőn a pénzt nem fogjuk imádni, midőn a pénzt csak hitvány nélkülözhetlen rézértéknek fogjuk tartani s azt nem önmagáért becsülni jük akkor bizonyára inkább szemünk előtt fog lebegni az emberiség magasztos hivatása becsületes munka által annak előmozdítása.

Ha egy pénzkereskedő uzsorás elhal, azt mondják: meghalt egy uzsorás, sok pénze volt. Enyi minden érdeme.

Hogy élt, már a harmadik napon csak azok tudják, kiket fojtogatott.

Ez nem élevezél.

Ha meghal egy munkás paraszt, a ki csak a mindennapi kenyerét tudja megszerezni, azt mondják: Meghalt egy szorgalmas munkás; ime élete példát ad és épületes másokra.

Ha meghal egy jótévő, gazdag anyagiilag és szellemileg; munkás oly mértékben, mint társadalmi állása megengette; emléke fenmarad, tisztelettel emlékezik meg róla az utókor, s habár nem emelnek szobrot neki, a társadalom a kör, melyben mozgott, egyes jó tényekben fenn tartja emléket.

A következtetés pedig az: ugy élni hogy ne csak az örökös, hanem embertársaink sa közügy is érezzék, hogy élünk, hogy munkások voltunk erőnkhez képest anyagilag és szellemileg s nem voltunk a szorgalmas méhek közt herék hanem telyesítettük azt a kötelességet melyet a természet törvénye az emberre kiszabott.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

a tordai vásárra 1877. dec. 1. hozottí tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 9 frt. — Tavasz tisztabuza frt. — Elegebuza 7 frt. 50 kr. rozs 6 frt. 25 Árpá 4 frt. — kr. Zab 2 f. 25 kr. Törökbuza 5 frt. 25 kr méter mázsa széna kötetlen 2 frt. 50 kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr. Tüzifa köbmöter 3 frt. 50 kr. Marhahus 1 kilogramm 36 kr Disznóhus 1 kilogramm 48 kr. Turó 1 kilogramm 50 kr.

Táviratí tudósítás a bécsi tőzsdér. dec. 4.

5% Metaliques 63.70. — 5% Nemzeti kölesön 66.90 1860-iki államkölesön 74.65 Bankrészevények 112.75 Hitelrészevények 8.07 London 210.60 — Urbéri kötvények: Magyarországi 118.95. Temesvári 78.40 Erdélyi 77.75 Horvát-szlav. 76 — Ezüst 105.45. Cs. kir. arany 5.63 — Napoleond'or 9.54.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajd. Volz B.

H I R D E T É S E K.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkóiban
szenvedőknek
Legújabb feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

Díj csak sikeres gyógyítás után fogad el.

(15-70 102)

Igen tisztelt uram!

F. évi aug. 7-ikéről kelt levelét vettem s azonnal válaszoltam volna, de miután fiamnál, kivél az ön *Auxilium orientis*t használtattam a göresök elmúltak várni akartam, hogy megtudjam vajon ismétlőd. fognak e azok, de istennek hála aggodalmam alaptalan volt s így fiam ismét az iskolába járhat kényszerítve látom magam ezért önnek, mint *ki Auxilium orientis* szerével fiamat visszaadta legmelegebb köszönetem nyilvánítani.

Thieme Lajos kertész
Hogy a fenebbiek igazságon alapulnak bizonyítom.

Nitzschke F.
k. előljáró.

község
pecsét.

SZÉPSÉG! IFJUSÁGI!
felülmulhatatlan
bőrszépítő-szerek
lett a hölgyvilág által általánosan
elismerve, a hivatalosan megvizsgált,
kitünő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LACOSSE-tól,

PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szé-
pítő-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bi-
zonyul szeplők, napégés, rezesség, sárga foltok, pör-
senések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos
eltávolítására.

A RAVISSANTE az arcszínnek feltűnően szép, halvány rózsá-
színű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé
teszi, a lég behatásától megóvjá s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi
öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben **TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.

Kolozsvártt VALETINI ADOLE ur gyógyszer-tárában.

Tordán TRAJÁNOVITS EDE ur gyógyszer-tárában

Nagy eredeti üvegtok ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegtok ára 1 f. 50k-

KÖZPONTI SZÉTEÜLDÉSI RAKTÁR:
SCHWARZ HENRIK
Budapest, Mária Valeria-utca 9 sz.

A Victoria biztosító társaság sajnos összeomlása következtében az ezen társaságnál volt biztosítások is elesvén, minden órán közbejöhethető szerencsétlenség elhárítása szempontjából, kötelességemnek tartom figyelmeztetést tenni az iránt, hogy azoknak egy MÁS TÁRSASÁGNÁL HALADÉKTA-LANUL BIZTOSÍTÁSA SZÜKSÉGES.

Oly társaságnak, mely minden tekintetben, és pedig akár a rendelkezésére álló tőkék nagyszerűségét il-
letve, akár szervezete kiterjedtsége, pontos és szakszerű kezelése, a károk fizetése körüli kifogástalan eljárása
folytán mindenképp felett bizalomra érdemes: egyedül és kizárólag az

I. MAGYAR ÁLTALÁNOS biztosító társaságot

esmerve, kötelességemnek tartom saját érdekében és és biztonsága szempontjából sürgősen figyelmeztetni, a n. é.
üzünetet hogy minden a VICTORIÁNÁL volt BIZTOSÍTÁSÁT kizárólag a nevezett társasághoz tegye át.

A Victoria esete szomorú bizonyítéka azon ténynek, hogy egyfelől másodrangú társaságok elegendő
garantiát nem nyújtnak, másfelől a külföldi társaságokra támaszkodás szintén nem óv meg a meglépetésektől,
miután ezek bármely nagy tőkékkel is rendelkeznek esetleg otthon, — itt nálunk csak
a törvények értelmében letett csekély százezer forintig nyújtnak garantiát a milliókra
menőleg elvált kockázatokkal szemben.

Middőn, mint a VITÓRIA volt ügynöke, a biztosításait vesztett felekkel szemben reális háramlo morális felelősségnél fogva, ezen figyel-
meztetésemet megtegném, egyszersmind tudatom hogy ezen okból vállaltam el az ügynökséget az

 I. magyar általános biztosító társaságtól

és e szilárd hitelű intézet jután yos díjtételei mellett elfogadok biztosításra mindennemű épületeket, butorzatot
felszerelvényeket, sat. sat.

teljes tisztelettel
Harmath József,

VOLCZ és TÁRSA cég alatt.